

высококонтекстным, либо к низкоконтекстным культурам. Культуры с высоким контекстом больше ориентированы на прошлое и ценят традиции выше изменений. С другой стороны, культуры с низким контекстом в большей степени ориентированы на настоящее и будущее, и ценят изменения, а не традиции. Высококонтекстные культуры ориентированы во взаимоотношениях на формальный стиль, когда социальные роли собеседников предполагают соблюдение культурно опосредованных ритуалов. Представители низкоконтекстных культур предпочитают лично-ориентированный стиль общения. Стиль общения в культурах высокого и низкого контекста отличается степенью близости человеческих отношений, степенью уважения к структурированной социальной иерархии, иной статусности, отношением ко времени, подходом к организации рабочего процесса и сильными различиями в поведенческих и этикетных нормах.

1. Кросс-культурная психология [Текст]: Исследования и применение : пер. с англ. / Джон В. Берри, Айп Х. Пуртинга, Маршалл Х. Сигалл, Пьер Р. Дасен – Харьков : Изд-во Гуманитарный центр, 2007. – 560 с.
2. Кадышева, Е. В. Культурные особенности межнациональных бизнес-коммуникаций / Е. В. Кадышева // Менеджмент в России и за рубежом. – 2006. – № 5. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.executive.ru/community/articles/630495/index.php?ID=630495>. – Дата доступа : 17.02.2023.
3. Hall, E. Beyond culture / E. Hall // New York : Anchor press, 1976. – P. 91-131.
4. Вилкова, А. С. Высококонтекстные и низкоконтекстные культуры / А. С. Вилкова // Cyberleninka [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/vysokokontekstnye-i-nizkokontekstnye-kultury>. – Дата доступа : 17.02.2023.
5. Долгова, Е. А. Некоторые особенности казуальной связи в различных культурах / Е. А. Долгова // Вестник МГИМО, 2013. – С. 222–225.
6. Теория и практика межкультурной коммуникации : методические рекомендации / [сост. Н. О. Лапушинская] ; М-во образования Республики Беларусь, Учреждение образования "Витебский государственный университет имени П. М. Машерова", Каф. германской филологии. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2022. – 47 с.

ФРАЗЕЛАГІЧНЫЯ АДЗІНКІ СА ЗНІЖАНАЙ СТЫЛІСТЫЧНАЙ АФАРБОЎКАЙ У НАРОДНА-ДЫЯЛЕКТНАЙ МОВЕ ВІЦЕБШЧЫНЫ

Карнава В.А.,

студэнтка 3 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Дзядова А.С., канд. філал. навук, дацэнт

Фразеалагічны фонд беларускай мовы аб'ядноўвае тысячы моўных адзінак літаратурнага і дыялектнага паходжання, разнастайных па сваёй структуры, семантычнай злітасці, паходжанні. Не меншай разнастайнасцю вызначаюцца фразеалагізмы і з боку сваёй стылістычнай дыферэнцыяцыі. Устойлівыя моўныя выразы са зніжанай стылістычнай афарбоўкай, якія адносяць да разраду размоўных, – гэта самы шматлікі стылявы разрад, які складае большую частку фразеалагічнага фонду. Размоўныя фразеалагізмы часцей за ўсё выкарыстоўваюцца ў побытавых зносінах, гутарковым маўленні і мастацкай літаратуры. Іх ужыванне сведчыць пра неафіцыйнасць адносін паміж суразмоўцамі, надае маўленню жывасць, натуральнасць і непасрэднасць.

Заўважым, што ў айчынай лінгвістыцы на сённяшні дзень недастаткова распрацаванымі і асэнсаванымі застаюцца пытанні даследавання фразеалагічнага складу народна-дыялектнай мовы. Між тым вывучэнне рэгіянальнай фразеалогіі дае магчымасць у поўнай меры выявіць своеасаблівасці традыцыйнай народнай культуры і побыту беларусаў. Мэта нашага даследавання – вызначыць структурна-семантычныя асаблівасці фразеалагізмаў, якія функцыянуюць у народных гаворках Віцебшчыны і маюць зніжаную стылістычную афарбоўку.

Матэрыялі метады. Крыніцамі фактычнага матэрыялу для даследавання паслужылі наступныя лексікаграфічныя выданні: “Мова Сенненшчыны: дыялектны слоўнік” [1; 2] і аўтарскі слоўнік народнай лексікі, фразеалогіі і парэміялогіі “Вушацкі словазбор Рыгора Барадуліна” [3]. Асноўнымі метадамі выступаюць метады кампанентнага аналізу і апісальны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Усё, што ўяўляе важнасць і каштоўнасць для чалавека, адлюстроўваецца ў народна-дыялектнай мове, у тым ліку разнастайныя пачуцці і эмоцыі, пад якімі трэба разумець душэўныя перажыванні чалавека, а таксама здольнасць суперажываць і ацэньваць з’явы аб’ектыўнай рэальнасці. Як заўважае А.С. Дзядова, “дэнатыўнае поле эмоцый і пачуццяў у мове ўяўляе сабой этнічна і культурна абумоўленае структурна-сэнсавае і, як правіла, лексічна і фразеалагічна вербалізаванае ўтварэнне” [4, с. 19]. Злосць, страх і плач, смех і радасць – уся гэта эмацыйна-пачуццёвая “палітра” псіхікі чалавека семантызуецца ў фразеалагічных адзінках найперш негатыўнай кваліфікацыі, якія шырока функцыянуюць ў дыялектнай мове Віцебшчыны. Напрыклад: *ровам раўсці* ‘расплакацца, разгаласіцца’ [2, с. 158], *драць казлы* ‘крычаць, лаяцца’ [1, с. 160], *даць дразда* ‘наварыцца, дакараць за што-небудзь’ [1, с. 144], *азяліць галаву* ‘вельмі надакучыць’ [1, с. 34] і інш.

Прааналізаваўшы стылістычна зніжаныя фразеалагічныя адзінкі, якія ўжываюцца ў народна-дыялектнай мове Віцебшчыны, адзначым, што дастаткова часта сустракаюцца ўстойлівыя выразы, у якіх рэпрэзентуецца разумовая дзейнасць чалавека. Самым частотным структурным кампанентам такіх рэгіянальных адзінак, як і ў літаратурнай мове, з’яўляецца назоўнік *галава*. Вядома, што ў народзе вялікую павагу заўсёды мелі разумныя людзі. Між тым даследаваныя фразеалагізмы гэтага семантычнага тыпу ў віцебскіх гаворках часцей маюць адмоўную канатацыю. Сярод іх адначым наступныя: *убіцца ў галаву* ‘здагадацца, даведацца’: *Вось убілася мне гэта песня ў галаву* [1, с. 60]; *заматыліла ў галаве* ‘выйшла з памяці’: *Ой, нешта заматыліла ў галаве: не памятаю, калі гэта дождж быў* [3, с. 200]; *галава скруцілася* ‘пра аслабленую памяць’ [2, с. 200]: *А як жа яго клічуць? Не памятаю: галава скруцілася; мазгі ўкласці* ‘навучыць, паставіць на правільны жыццёвы шлях’: *І як табе мазгі ўкласці, калі ты не разумееш элементарнага* [2, с. 274] і інш.

Апрача высокага ўзроўню разумовых здольнасцей, кемлівасці і здагадлівасці, у пашане ў беларусаў заўсёды была працавітасць чалавека як станоўчая рыса яго паводзін і дзейнасці, пра што сведчаць наступныя ўстойлівыя выразы: *выпінацца з кожны* ‘вельмі старацца’: *Мы выпіналіся з кожны, каб засеяць агарод* [1, с. 95]; *лезці як жаба на корч* ‘пра чалавека, які стараецца ці некуды моцна імкнецца’: *Ён настолькі хацеў гэту пасаду, што лез як жаба на корч* [1, с. 171]. Працавітасць заўсёды лічылася асновай матэрыяльнага дабрабыту людзей. У традыцыйнай народнай культуры беларусаў вельмі выразна акрэслены вобраз працавітага, неаб’якавага да працы чалавека, але побач з ім паўстае і вобраз гультая. Людзі, якія цураліся працы ці ўхіляліся ад яе або карысталіся вынікамі чужой работы ці заняткаў, заўсёды асуджалася нашымі землякамі. Гэта знаходзіць падцвярджэнне ў наступных стылістычна зніжаных фразеалагічных адзінках дыялектнага паходжання, якія ўжываюцца на Сенненшчыне: *скулля чапаць* ‘займацца непатрэбшчынай, лайдачыць’: *Ён толькі рабіў, што скулля чапаў* [2, с. 200]; *за пнём галава, за калодай ногі* ‘пра гультая’ [2, с. 70] і інш.

Сярод фразеалогіі дыялектнай мовы Віцебшчыны асобае месца займаюць устойлівыя адзінкі, якія рэпрэзентуюць адносіны да ўжывання спіртных напояў ці да паводзін п’янага чалавека, якія вельмі часта выходзілі за ўстаноўленыя грамадствам нормы. Практычна ва ўсіх культурах вобраз п’яніцы асацыіруецца з той ці іншай жывёлай, а ў беларусаў – часцей за ўсё са свіннёй. І нават калі слова *свінка* называе дзіця і выкарыстоўваецца ў памяншальна-ласкальнай форме, характарыстыка гэтая нясе зусім не станоўчую ацэнку. Адмоўныя, негатыўныя адносіны беларусаў да злоўжывання алкаголем трывала замацаваліся ў фразеалагічным фондзе не толькі літаратурнай, але і дыялектнай мовы. Напрыклад: *як свіння (жаба) гразі* ‘быць моцна п’яным’ [1, с. 131]; *п’яны ў гразь* ‘пра вельмі п’янага чалавека’ [2, с. 130]; *быць пад булды* ‘знаходзіцца ў

нецвярозым стане' [1, с. 67]; *напіцца да зялёных мятлікаў* 'напіцца да непрытомнасці' [3, с. 207]; *галовы папраўляць* 'пахмяляцца' [2, с. 47] і інш.

Заклучэнне. Такім чынам, даследаванне фразеалагічных адзінак са зніжанай стылістычнай афарбоўкай, якія пашыраны ў дыялектнай мове Віцебшчыны, дазваляе зрабіць вывад, што такія ўстойлівыя выразы трывала замацаваліся ў народных гаворках, характарызуюцца яркай эмацыянальнай афарбоўкай і, як правіла, рэпрэзентуюць паводзіны чалавека, якія адмоўна ўспрымаюцца носбітамі беларускай этнакультуры ці выходзяць за межы агульнапрынятых норм і правіл ў грамадстве.

1. Мова Сенненшчыны : дыялектны слоўнік. У 2 т. Т. 1. А–О / Нац. акад. навук Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Філ. «Ін-т мовы і літ. імя Якуба Коласа і Янкі Купалы»; уклад.: Н. М. Бунько [і інш.]; навук. рэд. В. М. Курцова, Л. П. Кунцэвіч. – Мінск : Беларуская навука, 2015. – 424 с.

2. Мова Сенненшчыны : дыялектны слоўнік. У 2 т. Т. 2. П–Я / Нац. акад. навук Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Філ. «Ін-т мовы і літ. імя Якуба Коласа і Янкі Купалы»; уклад.: Н.М. Бунько [і інш.]; навук. рэд. В. М. Курцова, Л. П. Кунцэвіч. – Мінск : Беларуская навука, 2015. – 407 с.

3. Вушацкі словазбор Рыгора Барадуліна / укл. Н. Давыдзенка ; прадм. У. Някляева. – Мінск : Кнігазбор, 2013. – 388 с.

4. Дзядова, А. С. Чалавек у лустэрку беларускай фразеалогіі і парэміялогіі : манаграфія / А. С. Дзядова ; М-ва адукацыі РБ, Установа адукацыі "Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава", Каф. беларус. мовазнаўства. – Віцебск : ВДУ імя П. М. Машэрава, 2013. – 162 с.

О ГРАММАТИЧЕСКОЙ АССИМИЛЯЦИИ АНГЛИЦИЗМОВ В ФЭШН-ТЕКСТАХ

Клышын В.А.,

студент 1 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Кунтыш М.Ф., канд. филол. наук, доцент

В современном мире мы активно используем заимствованные слова и выражения. Особенно много сейчас в русском языке англицизмов, т.е. заимствований из английского языка. Часть такой иноязычной лексики приобретает статус заимствований (полных или частичных), часть – иноязычных вкраплений. «Вообще количество иноязычных заимствований в языке (а соответственно и в литературе) продолжает увеличиваться. На страницах современных произведений заимствования занимают положение, почти равнозначное исконно русским словам» [1, с. 262]. Представляется актуальным изучение функционирования англицизмов, в частности, в текстах о моде.

Цель исследования – выявить особенности использования англицизмов и приспособления их к грамматической системе русского языка.

Материал и методы. Материалом для исследования стала онлайн-версия журнала о моде VOGUE. Использовались методы сплошной выборки, наблюдения, анализа, сопоставления, интерпретации.

Результаты и их обсуждение. Иноязычное слово, как правило, осваивается принимающим языком. Говорят о фонетическом, графическом, семантическом и грамматическом освоении. Лингвисты выделяют несколько способов грамматической ассимиляции:

1) Вхождение в словоизменительную парадигму. Так как каждый язык имеет свою грамматическую систему, то происходит переосмысление числа и рода существительных, отнесение слова к существующим типам склонения принимающего языка. Прилагательные и глаголы приобретают словообразовательные и формообразующие аффиксы.

2) Отнесение слова к другому лексико-грамматическому классу, т.е. к другой группировке слов определенной части речи, характеризующейся сходством лексического значения и теми или иными особенностями в образовании форм и в выражении морфологических категориальных значений.

3) Лексикализация, т.е. функционирование иноязычного словосочетания или выражения как одного слова.